

Zaključak

Posebna pozornost posvećena je nazivlju postupaka uporabe. Navedena je i razlikovnost: boje i bojila te bojanja i bojadisanja s odgovarajućim nazivima.

Literatura

<https://www.infoplease.com/world/population-statistics/total-population-world-decade-1950-2050>, pristupljeno 20. kolovoza 2018.

I. Čatić, M. Rujnić-Havstad, A. Mihajlović, 2018., EU Direktiva za smanjenje plastičnog morskog otpada, *Kemija u industriji*, god. 67., br. 11. – 12., str. 554. – 570.

I. Čatić, Sve treba biti oporabljivo, 2018.a, 10. konferencija o društveno odgovornom poslovanju – DOP, Zagreb, 20. i 21. studenoga, str. 99. – 107.

Sažetak

Igor Čatić, sveučilišni profesor u miru, Zagreb

UDK 81'373, stručni članak

primljen 3. lipnja 2019., prihvaćen za tisak listopada 2019.

Terminology Relating to Recycling

In this paper, special attention is paid to terminology relating to recycling processes. The paper also contains the explanation of the distinction between the terms *boja* (colour) and *bojilo* (colouring material), as well as *bojanje* (painting, colouring) and *bojadisanje* (dyeing) with corresponding designations.

Key words: terminology, recycling processes, terms *colour* and *colouring* material

PITANJA I ODGOVORI

KAKO SE PIŠU IZVEDENICE OD IMENA SANKT-PETERBURG?

Povijest grada

 rad Sankt-Peterburg smješten je na sjeverozapadu Ruske Federacije na obali Finskoga zaljeva i na ušću rijeke Neve. Grad ima savezni (federalni) status u Rusiji, upravno (administrativno) je središte Sjeverozapadnoga saveznoga okruga Lenjingradske oblasti (jedan od subjekata Rusije). U gradu se nalazi Ustavni sud Ruske Federacije, Grboslovno vijeće pri Predsjed-

niku Ruske Federacije, tijela vlasti Lenjingradske oblasti, Međuparlamentarna skupština zemalja Zajednice neovisnih država. Državna vlast u gradu ostvaruje se na temelju Statuta koji je usvojila Zakonodavna skupština (rus. Законодательное собрание) 14. siječnja 1998. godine. Grad ima zakonodavnu i izvršnu vlast. Zakonodavnu vlast u gradu čini Zakonodavna skupština od 50 zastupnika, a izvršnu – Gradska uprava koju predvodi gradonačelnik. Sudbenu vlast u gradu ostvaruje statutarni sud Sankt-Peterburga (rus. Уставный суд Санкт-Петербурга) i mirovni sudci.

Grad je podijeljen na osamnaest gradskih četvrti u kojima živi 5.191.690 (2015. god.) (2015.), što ga čini najsjevernijim (više) milijunskim gradom u svijetu, a među europskim gradovima (prema stanovništvu) zauzima treće mjesto. Sankt-Peterburg je po svojoj gospodarskoj snazi jedan od vodećih gradova Europe, čijemu kulturnomu krugu tradicionalno pripada. Grad je kulturno središte svjetskoga glasa i često ga nazivaju ruskom prijestolnicom kulture. Uzgred budi rečeno, od početka 18. st. pa do ožujka 1918. god., taj je grad bio prijestolnica Rusije. Sankt-Peterburg ima više od dvije stotine muzeja (jedan je od poznatih Ermitaž), više od sedamdeset kazališta (svjetski je poznat operni i baletni Marijinski teatar), više od tisuću knjižnica (jedna od najvećih Ruska je nacionalna knjižnica), više od pedeset kulturnih ustanova i kina. U gradu je velik broj stranih konzulata, sjedišta međunarodnih kompanija, banaka i drugih poslovnih zgrada. Sankt-Peterburg poznat je i kao jedno od najvećih ruskih znanstvenih središta. U njem se nalazi velik broj znanstvenoistraživačkih ustanova, visokih i srednjih škola, gimnazija. Grad je bio žarište triju prevrata (revolucija): 1905. – 1907. god., Veljački (Februarski) prevrat 1917. god., Listopadski (Oktobarski) prevrat 1917. god. Tijekom Drugoga svjetskoga rata, grad je bio pod njemačkom opsadom oko 900 dana, zbog koje je od gladi umrlo 1.500.000 ljudi. Nakon domovinskoga rata gradu je dodijeljen naslov grada heroja.

Ime grada

Godine 1703., 27. svibnja, na Zajačem otoku, ruski car Petar Veliki položio je temelj Petropavlovskoj utvrdi. Taj se dan i danas slavi kao rođendan grada na rijeci Nevi. Sankt-Peterburg (isprva nizozemski – Sankt Pieter Burch, njem. – Sankt Petersburg) nazvan je u čast apostola sv. Petra, nebeskoga

zaštitnika grada, no nekoliko je puta mijenjao svoje ime. Godine 1914. dobio je drugo u svojoj povijesti službeno ime – Petrograd, nakon stupanja Rusije u Prvi svjetski rat. Promjena imena grada bila je izazvana domoljubnim činom jer je Rusija tada ratovala s Njemačkom. U ruskom se jeziku i prije 1914. rabi ime Petrograd, npr. u Puškina i u imenu pojedinih ustanova kao što je Petrogradska staroobredska eparhija. Godine 1924., 26. siječnja, nakon Listopadskoga prevrata 1917. god. i Lenjinove smrti (24. siječnja 1924.), Drugi Svesavezni kongres sovjeta SSSR-a udovoljio je molbi Petrosovjeta (prema inicijativi G. Zinov'eva) da se Petrograd preimenuje u Lenjingrad u čast V. I. Lenjinu. Godine 1991., 12. siječnja, više od 50 % građana izjasnilo se za povratak gradu njegova prvotnoga imena koji je dobio u doba Petra Velikoga. Službeno je 6. rujna 1991. gradu vraćeno njegovo povijesno ime – Sankt-Peterburg (rus. skraćeno – Peterburg, razg. – Piter).

Pisanje izvedenica od imena Sankt-Peterburg

U hrvatskoj književnojezičnoj tradiciji odavno se ustalio naziv Petrograd. I pravopisni rječnici su navodili prije većinom samo taj naziv – Petrograd i njegove izvedenice: Petrograđanin, Petrograđanka, petrogradski. U pravopisnom rječniku novoga Hrvatskoga pravopisa IHJJ-a iz 2013. god. nalazimo samo povijesne nazive: „Petrograd pov., petrogradski pov., Petrograđanin pov., Petrograđaninov pov., Petrograđanka pov., Petrograđankin pov.“ (str. 353.) i ime grada Sankt-Peterburg (str. 408.). Novo ime grada postoji već tridesetak godina (od 1991.), a kako se piše i glasi izvedenica od imena Sankt-Peterburg hrvatski školarac pa i porabnik Institutova pravopisa, na žalost, ne može znati.

Slično je, uzgred budi rečeno, i s izvedenicama pojedinih novih ukrajinskih ze-

mljopisnih imena. U Hrvatskom pravopisu IHJJ-a iz 2013. god. sastavljači pravopisa uvode dvojne oblike zemljopisnih ukrajinskih imena i izvedenice od njih: „Černobil i Čornobilj, Dnjeper i Dnjipro, Dnjepropetrovsk i Dnjipropetrovsk, Harkov i Harkiv, Kijev i Kijiv, Lavov i Ljviv“ (Hrvatski pravopis, IHJJ, Zagreb, 2013., str. 188., 200., 231., 262. i 277.), ali izvedenice od imena, primjerice Ljviv, nema. U pravopisnom rječniku Institutova pravopisa i sada imamo jedino: „Černobilac, Kijevljanin, Lavovljanin“ (v. str. 188., 262. i 277.). Razvidno je da u pravopisnom rječniku tu nema dosljednosti i sredenosti pa ni kretanja „ususret ukrajinskomu jeziku“. Sada jedni mogu pisati kao i prije, npr. Kijev (češće u porabi), a drugi na novi način Kijiv (mnogo rjeđe), a ima ih koji pišu i prema engleskom Kiev. Obično novi pravopis smanjuje broj istovrijednica, a sada je obratno – povećavaju se. Dvojna imena iz ukrajinskoga jezika u hrvatski ulaze ne samo neizravno (posredno) uz pomoć ruskoga izgovora nego i izravno (neposredno) iz ukrajinskoga. Oblici Černobil, Dnjeper, Dnjepropetrovsk, Harkov, Kijev, Lavov preuzeti su iz ruskoga jezika, valjda preko srpskoga, a Černobilj, Dnjipro, Dnjipropetrovsk, Harkiv, Kijiv, Ljviv iz ukrajinskoga. Ako prenosimo ukrajinska imena u hrvatsku latinicu bez ruskoga jezika posrednika, tada se ovo načelo mora primjenjivati i na druge jezike, na primjer, prema jezicima bivšega SSSR-a pa i drugih jezika osobito onih koji dolaze posredovanjem engleskoga. Ako poštujemo jedan jezik, onda moramo poštivati i druge. Primjerice, Armenac sebe zove *Hay*, *Haj* (arm. Հայ), *Armeniju – Hayastan*, [hajas'tan] (arm. Հայաստան), planinu

Ararat – Masis (arm. Մասիս), a glavni grad *Armenije – Jerevan* (Yerevan), ([jere'van]) (arm. Երևան). Treba li i ta zemljopisna imena dodavati ili mijenjati? Milan Nosić u članku: Jezično normiranje i ukrajinsko zemljopisno ime Čornobyľ, piše: „... u gornjem navodu (Institutova pravopisa – napomena A. B.) piše da se ukrajinska imena mogu prenositi u hrvatski jezik transfonemizacijski i transliteracijski. Postavlja se pitanje, zašto samo ukrajinska imena i zašto na dva načina? Što je pak s preuzimanjem bjeloruskih imena ili i njih treba preuzimati posredovanjem ruskoga jezika, transfonemizacijski ili transliteracijski, ili i jedno i drugo?“ (Jezik, god. 61., br. 4. – 5., str. 141.). Novo dvostruko dopuštanje pisanja ukrajinskih zemljopisnih imena izaziva često pravopisni nered, ponajprije u glasilima, gdje pojedini novinari rabe ukrajinska imena „bez glave i repa“. Treba napomenuti da je Matičin pravopis već odavno usustavio, u dogovoru sa strukovnjacima, transliteraciju i transkripciju stranih imena i to iz 49 jezika, uključujući i ukrajinski: „Чорнобиль (Čornobyľ) → Čornobilj, Дніпро (Dnipro) → Dnjipro, Харків (Harkiv) → Harkiv, Київ (Kyiv) → Kijiv, Львів (L'viv) → Ljviv“ (L. Badurina, I. Marković, K. Mićanović, Hrvatski pravopis, Matica hrvatska, Zagreb, 2007., str. 302. – 303.).

Treba popuniti prazninu i uvesti: Sankt-Peterburg, sanktpeterburški, Sanktpeterburžanin, Sanktpeterburžaninov, Sanktpeterburžanka, Sanktpeterburžankin. Skraćeno bi bilo – Peterburg, peterburški, Peterburžanin, Peterburžaninov, Peterburžanka, Peterburžankin.

Artur Bagdasarov